

Länsstyrelsens synpunkter på ansökan (samt frågan om övervakning efter förslutning)

”Länsstyrelsens synpunkter i tillåtlighetsfrågan vid Mark- och miljödomstolens beredningen av yttrande över SKB:s ansökan om utbyggnaden av SFR”

Workshop om SFR – Östhammars kommun 28 januari 2021

Bernt Forsberg, Länsstyrelsen i Uppsala län

Verksamhetens tillåtlighet

Mark- och miljödomstolen överlämnade den 13 november 2019 ett yttrande till regeringen enligt 21 kap. 7 § första stycket miljöbalken i frågan om tillåtlighet för ansökt utbyggnad av SFR.

Som en del i bredningen av domstolens yttrande till regeringen genomfördes en förhandling i Mark- och miljödomstolen hösten 2019 (23 september – 2 oktober).

Länsstyrelsen lämnade vid förhandlingen i domstolen synpunkter på ansökan som bedömdes vara av särskild betydelse för tillåtligheten av sökt verksamhet vid SFR. Länsstyrelsen lämnade inga synpunkter på frågorna som berörde joniserande strålning.

Utsläpp till vatten

Kontroll av utsläpp av övergödande ämnen till recipienten

Viktigt att minimera ytterligare tillförsel av näringsämnen (främst kväve)

Recipienten redan idag påverkad av övergödning

Lakvatten och spillvatten ska renas i FKA:s (kärnkraftverkets) reningsverk

Länshållningsvattnet

Här kan det bli aktuellt med någon typ av kompensationsåtgärd avseende kväveutsläpp.

Buller

Kontroll av buller

Bullrande verksamhet främst från hantering av bergmassor, t.ex. krossning av bergmassor och lastning på fartyg, det senare i varierande grad beroende på vald metod

Viktigt att minimera bullerstörningar

Dels vid FKA:s korttidsboende vid Igelgrundet

Dels vid fågelskyddsområdet/natura 2000-området Forsmarks bruk men även övriga natura 2000-områden

- Motsvarande riktvärden som föreslås för bostäder bör även tillämpas inom omgivande Natura 2000-områden och fågelskyddsområden

-----

- Sjötransporter bör ha förutsättningar att sammantaget ge upphov till mindre buller transporter på väg vid hantering och transport av t.ex. bergmaterial. Lastning av fartyg med transportband kan betrakta som en skyddsåtgärd om metoden ger lägre bullernivåer.
- Krossning under jord bör övervägas

Vattenverksamhet - SFR

Vattenverksamhet – sökt verksamhet

- Utfyllnad av havsvik, 65 000 m² bottenyta inom grunda havsområden
- Bortledning av inläckande grundvatten

Konsekvenser av vattenverksamhet

- Permanent bortfall av habitat samt lek- och uppväxtmiljöer för fisk och vattenlevande organismer
- Negativ påverkan på bl.a. fiskbestånd
- Grumling

forts. Vattenverksamhet - SFR

Länsstyrelsens syn på utfyllnad i vattenområde

- Omfattande utfyllnad av bottenyta inom grunda havsområden med ställvis höga naturvärden.
- Medför permanent förlust av områden som utgör viktiga habitat- och födosöksområden akvatisk fauna. Kan även utgöra lek- och uppväxtmiljöer för fisk.
- SKB bedömer att påverkan blir obetydlig eftersom områdena är relativt små i jämförelse med mängden likartade miljöer i närheten. Länsstyrelsen delar inte den bedömningen, utan anser att all förlust av bottenyta har en stor påverkan som noggrant behöver utredas och hanteras. Detta gäller särskilt i grunda områden som det nu aktuella.
- Påverkan på fisk och vattenlevande organismer behöver därför utredas av extern expertis.
- Utredning ska i så stor utsträckning som möjligt utgå från lokala förhållanden
- Grumling hanterbar genom villkor i nästa steg.

forts. Vattenverksamhet - SFR

Länsstyrelsens syn på SKB´s förslag på skadereglering

- Den av SKB använda beräkningsmodellen beräknar årlig skada, vilket tydligt framgår av Länsstyrelsen i Västernorrland, fiskeutredningsgruppens, utlåtande i mål M 3948-15, Nacka tingsrätt, Ingarö varv.
- Det av SKB beräknade beloppet motsvarar alltså uppkommen skada under ett år och kan inte anses utgöra total skadereglering vid SFR.
- Beräkningsmodellen förutsätter att återkolonisering är möjlig, vilket inte är fallet här eftersom de ansökta åtgärderna medför permanent bortfall av bottenyta, habitat samt lek- och uppväxtmiljöer.
- Inte säkert att beräkningsmodellen kan användas på exakt samma sätt inom aktuellt område. Lokala förhållanden behöver beaktas.
- Frågan bör utredas av extern expertis, förslagsvis fiskeutredningsgruppen vid Länsstyrelsen i Västernorrland, i syfte att noggrant undersöka konsekvenser av ansökta åtgärder samt för att kunna föreslå lämpliga skydds- och skaderegleringsåtgärder.
- Även andra åtgärder kan behövas, t.ex. kompensation i andra områden.

Klimatpåverkan

Klimatlag (2017:720)

2 § Regeringen ska bedriva ett klimatpolitiskt arbete som

1. syftar till att förhindra farlig störning i klimatsystemet,
2. bidrar till att skydda ekosystemen samt nutida och framtida generationer mot skadliga effekter av klimatförändring,
3. är inriktat på att minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser och att bevara och skapa funktioner i miljön som motverkar klimatförändring och dess skadliga effekter, och
4. vilar på vetenskaplig grund och baseras på relevanta tekniska, sociala, ekonomiska och miljömässiga överväganden.

Länsstyrelsen anser att regeringen måste beakta 2 § klimatlagen vid en tillåtlighetsprövning av SFR.

Länsstyrelsen anser att ett övergripande tillåtlighetsvillkor behövs om nollutsläpp av växthusgaser i ett tillåtlighetsbeslut från regeringen.

Natura 2000 - Ett nätverk av områden inom EU

Medlemsländerna har ett ansvar att arbeta för att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus.

Enligt art- och habitatdirektivet ska behöriga nationella myndigheterna godkänna planer eller projektet först efter att ha försäkrat sig om att det berörda natura 2000-området inte kommer att ta skada (artikel 6.3).

I 19 § förordning om områdesskydd (1998:1252) anges att myndigheter som meddelar ett beslut som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område skall särskilt bevaka att en gynnsam bevarandestatus upprätthålls för de livsmiljöer och arter som behöver skyddas i området.

Innan ett sådant beslut meddelas, skall myndigheten ha gjort en bedömning av beslutets konsekvenser för Natura 2000-området.

Natura 2000 - Tillstånd

Tillstånd **krävs** för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder **som på ett betydande sätt kan påverka miljön** i ett natura 2000-område (7 kap 28 a § miljöbalken).

Tillstånd enligt 28 a § **får lämnas** endast om verksamheten eller åtgärden ensam eller tillsammans med andra pågående eller planerade verksamheter eller åtgärder **inte**

1. kan skada den livsmiljö eller de livsmiljöer i området som avses att skyddas,
2. medför att den art eller de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna (7 kap 28 b § miljöbalken).

Natura 2000 - Berörda områden

- Forsmarksbruk - fågelskyddsområde
- Skaten-Rångsen - naturreservat
- Kallriga - naturreservat

Buller och utsläpp till vatten är sådana verksamheter som typiskt sett kan påverka miljön i dessa områden på ett betydande sätt.

Tillståndsprövning enligt 7 kap 28 a§ miljöbalken krävs.

Fridlysta arter - Artskyddsförordning (2007:845)

Alla vilda fåglar, fridlysta enligt 4 §

Det är förbjudet att

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttningsperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

Växter fridlysta enligt 8 §

Det är förbjudet att

1. plocka, gräva upp eller på annat sätt ta bort eller skada exemplar av växterna, och
2. ta bort eller skada frön eller andra delar.

För att förbudet enligt artskyddsförordningen ska aktualiseras behöver det enligt praxis finnas en risk att artens **bevarandestatus** i området riskerar att påverkas.

Fridlysta arter - Länsstyrelsens bedömning

Vilda fåglar

Det är möjligt att vidta skadeförebyggande åtgärder för att undvika betydande störning på vilda fåglar.

Växter

Anläggningens utformning ska i möjligaste mån ska anpassas så att påverkan på fridlysta växter undviks.

Dispens behövs för att gräva upp och flytta de växter som anges i ansökan om dispens enligt 15 § artskyddsförordningen.

Villkor behöver formuleras inför ett tillstånd enligt miljöbalken för att säkerställa verksamhetens förenlighet med EU:s naturvårds-direktiv och svenska rättsregler.

Uppföljning är nödvändig för att säkerställa att verksamhetens faktiska påverkan stämmer överens med bedömd påverkan.

Om oförutsedda negativa effekter uppstår ska åtgärder vidtas för att lindra dessa.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Länsstyrelsens förslag till villkor för tillåtlighet gällande utbyggnad av SFR så som de slutligen framförts till Mark- och miljödomstolen i mål M 7062-14

Länsstyrelsens yttrande 2019-10-07, dnr 551-621-2015

Förslag till villkor vid tillåtlighetsprövning enligt 17 kap miljöbalken

Begränsad klimatpåverkan och frisk luft

Anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall i Forsmark ska anläggas och drivas så att nollutsläpp av växthusgaser uppnås.

I den mån kompletterande åtgärder behöver vidtas ska kompensation för växthusgasutsläppen ske i Sverige.

Bevarande och utvecklande av naturmiljöerna i Forsmarksområdet

Anläggningen för slutförvaring av låg- och medelaktivt avfall ska anläggas med minsta möjliga negativa påverkan på naturmiljön i vatten och på land. SKB ska vidta åtgärder för att motverka, minimera och följa upp verksamhetens påverkan. Särskild vikt ska läggas vid att minimera påverkan av

- utsläpp till vatten och
- buller under fåglars häckningssäsong.

Särskilda åtgärder ska vidtas för att utreda och kompensera

- utsläpp av övergödande ämnen i vatten och
- bortfallet av habitat samt lek- och uppväxtmiljöer för fisk och vattenlevande organismer.

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker tillåtlighet för utökad verksamhet vid SFR under förutsättning att Länsstyrelsens synpunkter och villkorsförslag beaktas.

Sammanfattning av lämnade synpunkter

- SFR ska anläggas och drivas med minsta möjliga negativa påverkan på naturmiljön i vatten och på land.
- Länsstyrelsen anser att ett övergripande tillåtlighetsvillkor om nollutsläpp av växthusgaser inte kan vänta eller skjutas på framtiden med beaktande av behovet av att åtgärder vidtas i närtid, klimatpolitiska beslut och Sveriges internationella åtaganden.

Detaljerade villkor behöver hanteras först vid en tillståndsprövning.

Regeringen måste beakta 2 § klimatlagen (2017:720) vid en tillåtlighetsprövning av SFR.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Övervakning efter förslutning

**Länsstyrelsens yttrande till regeringskansliet 2019-08-20
över utredningen till ny kärntekniklag, Ist dnr 452-3247-2019**

Övervakning efter förslutning

Lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet - Prop. 2019/20:157

Det kan komma att krävas en övergångsperiod mellan förslutning och den tidpunkt när staten tar över ansvaret

”Länsstyrelsen i Uppsala län har framfört att det kan komma att behövas en övergångsperiod innan ansvaret för slutförvaret övergår till staten”. Det går t.ex. inte att utesluta att närområdet runt förvaret kan behöva efterbehandlas. Vidare kan olika omständigheter ha tillkommit som medför att det kan ta lång tid för att uppnå stabila förhållanden för grundvatten och markvatten eller att särskilda åtgärder och uppföljning kan krävas för att säkerställa att skyddsvärda arter inte påverkas negativt i anslutning till förslutningen”.

Regeringen delar denna bedömning och anser att det ska vara möjligt för regeringen att bestämma en övergångsperiod innan ansvaret för slutförvaret övergår till staten. Denna övergångsperiod ska löpa från det att regeringen fattar beslut om att slutförvaret ska få förslutas slutligt.

..... Behovet av en övergångsperiod och hur lång denna ska vara ska prövas i samband med att regeringen beslutar att slutförvaret ska få förslutas slutligt.

forts. övervakning efter förslutning

Lag (1984:3) om kärnteknisk verksamhet - Prop. 2019/20:157

” Länsstyrelsen i Uppsala län har anfört att en uppdelning av det statliga ansvaret på flera myndigheter bör undvikas”.

Mot bakgrund av att det kommer att ta ett stort antal år innan det blir aktuellt med en ansvarsövergång saknas det skäl att redan nu reglera samtliga frågor som kan bli aktuella. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör dock bemyndigas att närmare reglera hur ansvarsövergången ska ske.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Tack för ordet!

Frågor?